



סדנא 1 "ללמוד וללמד"

רבינו אל:

מצוות ההקהל היא מצווה מיוחדת של פעם בשבע שנים, "כדי שישמעו ויתפעלו לבותיהם מהדברים ומכבוד המדבר והקורא. ואם היה זה בכל שנה, היה הדבר נקל בעיניהם" (אברבנאל, דברים ל"א) ההזדמנות העצומה שלנו היא להעצים וללמוד על משמעות מצוות ההקהל בעין של הזדמנות עצומה לטיפול זהות אמונית.

חומר:

- *צילום המקורות- מקור אחד לכל קבוצה / משתתף- (המקורות מתוך המצגת של הרב שמואל כ"ץ)**
- *דף מיומנויות אמוני SEL**
- *דף "ממיומנות למעשה"**
- *צילום / הקרנה של מפת SEL אמוני במצוות ההקהל"**



סדנא 1 "ללמוד וללמד"

מהלך המפגש

- פתיחה: קליפ "מצוות הקהל"-לחץ כאן
- לימוד המקור מהתורה (בשקופית הבאה)
- 10 מקורות ללמידה: כל קבוצה מקבלת מקור ללמידה+ דף מיומנויות אמוני SEL
- כל קבוצה/ משתתף, לומד את המקור ובוחן מתוך המיומנויות של ה SEL האמוני, איזה מיומנות עיקרית המקור שלמד מדגיש.
- המנחה אוסף במליאה, את התובנות ההדגשים העיקריים מתוך הלימוד.
- יוצרים ביחד מפת בית ספרית SEL אמוני

מקור בסיסי

(י) וַיֵּצֵאוּ מֹשֶׁה אוֹתָם לֵאמֹר, **מִקֵּץ שִׁבְעַת שָׁנִים, בְּמַעַד שְׁנֵת הַשְּׁמִטָּה, בְּחַג הַסִּכּוֹת:**

(יא) **בָּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת אֶת פָּנֵי ה' אֶל־לִהְיֶה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר, תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת, נֶגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַזְנוֹתָם:**

(יב) **הִקְהֵל אֶת הָעָם, הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף, וְגִרָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיהָ, לִמְעַן יִשְׁמְעוּ וְלִמְעַן יִלְמְדוּ וַיֵּרְאוּ אֶת ה' אֶל־לִהְיֶיכֶם, וְשִׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת:**

(יג) **וּבְנִיָּהֶם אֲשֶׁר לֹא יָדְעוּ, יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ, לִירְאָה אֶת ה' אֶל־לִהְיֶיכֶם, כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל הָאָדָמָה, אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ:**

מקרא:

זמן

מקום

המשתתפים

ההתרחשות במעמד

מטרת המעמד



מקור מספר 1

**אמרו "טף למה בא? להביא שכר למביאיהם". מדוע מדובר בשכר למביאיהם ולא להם בעצמם, הן ילד שלומד תורה אינו מקבל שכר?!
מזה למדים שמדובר בילד קטן ממש שהוא פסיבי.
אבל כיצד אפשר לומר על קטנים כאלה "ישמעו ולמדו ליראה"? ר' יצחק אברבנאל (בדברים שם) מסביר:
"והשכר ההוא היא קלות הטורח להביאם ליראה את דברי את ד' ולשמור מצוותיו, מפני ההרגל והמנהג הקודם אליהם, לבוא שמה ולשמוע דברי תורה". אכן אדם מושפע לא רק בדרך של לימוד מכוון ומודע, אלא גם ממה שהוא קולט באופן סביל. גם יונק בן חודש הנמצא במעמד הקהל, משפיע עליו הדבר רושם אדיר, יותר מכל הסבר ודיבור.
ההורים עובדים קשה, לחנך ילדיהם וללמדם, ובמעמד הקהל הילד סופג התרשמות פנימית עצומה השווה הרבה יותר מכל דיבור וחינוך מכוון, ונותן שכר טוב למביאיהם.**

(הרב שלמה אבינר, עטרת כהנים, 40, אב תשמ"ח)



מקור מספר 2

ואמנם, למה הייתה הקריאה הזאת בשנת השמיטה ובחג הסוכות, ולא הייתה בכל שנה ושנה וגם מדי חודש בחודשו, בהיות כי התורה האלוקית היה ראוי שלא ימושו דבריה מפינו? הנה הסיבה בזה הייתה לפי שהקדוש-ברוך-הוא השגיח שיהיו דברי תורה חביבים על ישראל. ושמלבד הלימוד הפרטי, שיחידי הסגולה - הכהנים, הלויים, החכמים והשופטים - ילמדו את התורה ויהגו בה יומם ולילה, עוד בפומבי גדול יקרא הגדול שבעם, שהוא המלך או השופט, את ספר התורה נגד כל ישראל, כדי שישמעו ויתפעלו לבותיהם מהדברים ומכבוד המדבר והקורא. ואם היה זה בכל שנה, היה הדבר נקל בעיניהם, כמאמר שלמה "הקר רגלך מבית רעך, פן-ישבעך ושנאך" (משלי כה, יז), ולכן ציווה שמהשנים לא תהיה הקריאה תדירה בכל שנה, כי אם בשנת השמיטה. לפי שבשנה ההיא יהיו פנויים מכל עסקיהם אשר הם מתעסקים בעבודת האדמה, ויהיו כולם שובתים מחרישה, זריעה וקצירה וכל מלאכת עבודה, ומזונות מוכנים לפניהם ומתברכים להם, כמו שאמר "וצוית את ברכתי לכם בשנה הששית" (ויקרא כה, כא).

וציווה שתהיה הקריאה בחג הסוכות, לפי שהיו כל התבואות נאספות ואין לב הבעלים עליהם, והקריאה הייתה בתחילת שנת השמיטה, כמו שאמר "מקץ שבע שנים" ... גם היו בחג הסוכות יוצאים מראש השנה ועד יום הכיפורים, שכבר הושלמו עם יוצרם, וכוחותיהם ותאוותיהם נכנעים לעבודתו, ובבוא כל ישראל להראות את פני ה' יהיו דבקים בו, ואז ישמעו את התורה בכוונה רצויה וילמדו ליראה. (אברבנאל, דברים לא, י)



מקור מספר 3

וזהו גם כן טעם הקהל זה, כי נוסף על לקיחת ד' מינים אלה ביום ראשון של חג צווה ד' לעשות עוד רושם דומה לזה מקץ שבע שנים, כי שנת השמיטה גורמת גם כן ההקהלה והשלום על-ידי שלא יזרע ולא יצמיח בו ואכלו אביוני עמו, כי אינו רשאי להחזיק בתבואת שנת השבע כבעל-הבית, וזה בלי ספק סיבת השלום, כי כל דברי ריבות נמשכין ממידת שלי שלי, זה אומר כולה שלי, וכל זה אינו כל כך בשנה השביעית, כי בקום ועשה אין הכל שווים אבל בשב ואל תעשה הכל שווים, וזה באמת עניין השלום.

וכן בחג הסוכות שכל אחד יוצא מדירת קבע לדירת ארעי, וישב תחת סוכת שלומו, הנה ביום ראשון של חול המועד נצטווה לעשות רושם אל השלום, וזהו עניין ההקהל, כי כל זה הכנה אל התשובה. וקורא לפנייהם מן "אלה הדברים" בדברי כיבושים ותוכחות.

(כלי יקר, שם)



מקור מספר 4

"ובניהם אשר" וגו'. חלוקה זו כנגד הטף שהזכיר בפסוק הקהל, אמר הטעם, הגם שלא הגיעו עדיין ללמוד אף על פי כן ישמעו ולמדו ליראה את השם, פירוש לחנכם ליראה את ה', ולזה לא אמר כדרך שאמר בפסוק הקהל ילמדו ויראו שהם שני דברים, אלא "ולמדו ליראה", פירוש שבזה ילמדו יראת שמים, ואומרו "כל הימים" כי כשהקטנים מתחנכים מתחלתם ליראה יתיסד בהם יראת ה' כל ימיהם. ורבותינו ז"ל אמרו (שם) וז"ל: והטף למה? ליתן שכר למביאיהם ע"כ, ואולי שנותנים טעם לקטני קטנים שאינם מבינים דבר שגם הם נכללים בכלל הטף שאמר הכתוב, ומה שנתן הכתוב טעם "ישמעו ולמדו" הוא לבניהם אשר יתחילו הבן.

(אור החיים, יג)



מקור מספר 5

עתה ניתן גם להציג את פשר השימוש ההמוני בחצוצרות בעת קיום מצוות הקהל. הרמב"ם מנמק ש"תוקעין בחצוצרות בכל ירושלים כדי להקהיל את העם". לו הייתה זו המטרה - די היה בקבוצה קטנה של תוקעים שיסובבו בעיר ויקהילו את העם. האמנם היה צורך שכל כהן וכהן יצטייד בכלי נשיפה זה?

עלינו לחפש איפוא, מטרה נוספת לשימוש המוני זה בחצוצרות. בתנ"ך מסופר כי השימוש בחצוצרות היה נפוץ באירועים שונים, אך במיוחד כדי להלל לה', לפארו, לרוממו, לעשות לו שם. כלום לא יהיה נכון לאור זאת להניח כי השימוש ההמוני בחצוצרות בעת קיום מצוות הקהל נועד להלל את ה' לפארו ולרוממו, ואולי גם ליצור אווירת חרדה מצד אחד ואווירת שמחה מצד שני, כדי לתת צביון מיוחד למעמד זה? שהרי ככלות הכול, מדובר במעמד של מתן תורה. (הרב מאיר גרוזמן, על המועדים, עמ' 83)



מקור מספר 6

אחדות העם לדורותיו באה לידי ביטוי גם בעובדה שהקריאה הייתה מתוך ספר-העזרה, ספר

התורה העתיק, ספר התורה הראשון אשר נכתב על ידי משה רבינו, והושם על יד ארון הברית (בבא בתרא יד, ב ברש"י שם ד"ה ספר עזרה).

ולעומת מה שמצינו בחובות הפרט, שכל אחד מישראל חייב הוא לכתוב לו ספר תורה חדש, היה כאן בחובת הכלל נקבעה הקריאה דוקא מתוך ספר התורה הישן, הקדום ביותר.

והרי זה בא ללמדנו שביחס ליחיד, לפרט, המגמה היא להחדיר בו את ההכרה "שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים", ואילו ביחס לכלל להעמידו על ההבנה שהוא ממשיכו של אותו הכלל עצמו שעמד במעמד הר סיני שעמד בברית ערכות מואב, אותו הכלל שלמד תורה מפי משה רבינו וקיבל ממנו תורה כתובה וחתומה. (הרב מ"צ נריה, צניף מלוכה, עמ' 290-291)



מקור מספר 7

סוגי התקהלות אלה אנו מוצאים בהקשר שבין המלך והעם, המלך הוא לפי מעמדו ותפקידו מייצג את העם כולו, לכל חלקיו ושדרותיו, והעם כולו הם ענפים או איברים שמתחברים למלך ונשמעים להוראותיו ופקודותיו. הוא מקהיל אותם ומאחד אותם למקום אחד וכיוון פעולה אחת. אולם בהיות המלך רק מנהיג מדיני, שיוצא ובא לפניהם למלחמת קיומו, אינו נמלט ממחלוקת מסותרת, ועלול קשר מלכותי זה להינתק. כמעשה רחבעם שאמרו: "איש לאהליך ישראל" (דברי הימים ב' י, טז). אולם כאשר המלך הוא גם מנהיג רוחני, והקשר בינו ובין העם הוא קשר אידיאלי עליון, שכולם מוצאים בו משאת נפשם, הקשר שביניהם הוא קשר אמיץ וקיים, שכל כוחות הפרוד לא יוכלו להפריד ביניהם, והא יוצר את הנאמנות הגמורה של העם אל המלך והמלך אל העם, נאמנות המביאה עד הקרבת הגוף והנפש באהבה נאמנה ואיתנה...



מקור מספר 8

תורת ארץ ישראל היא התורה בשלימותה, שכן אין היא מתייחסת רק לחיי הפרט אלא לחיי הכלל כולו. היא מדריכה את היחיד ואת הציבור. ומאירה את כל תחומי החיים של הפרט ושל הכלל. יש חיבור בין תורה ומלכות. אצל הגויים קיימת הפרדה מכוונת בין דת ומדינה: 'יהי לאלהים - אשר לאלהים, יהי לקיסר - אשר לקיסר'. אצלנו אין מצב שבו התורה שייכת לכהן הגדול, והמלכות למלך. להיפך - יש חיבור בין תורה ומלכות. לכן, מי שקורא את התורה במעמד הקהל הוא המלך, המייצג כאן את העם. קריאת התורה על ידי המלך מבטאת את שייכות התורה לכלל ישראל. אמנם, התורה היא של עם ישראל - 'אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו', אבל עניינה של התורה שייך לאנושות כולה ולכל העולם. יעודו של עם ישראל הוא להביא לכך ש"כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים" (ישעיה ב, ג). יעודו של עם ישראל הוא להשמיע את דבר ה' בעולם. מדינה שבה תורה ומלכות מחוברים היא קידוש השם הגדול ביותר.

(הרב חיים דרוקמן, 'ספר הקהל', עמ' 183)



מקור מספר 9

עיון בפסוקי הקהל מלמד שכמעט כל הנתונים על אופן קיומו של המעמד, למעט שאלה אחת והיא: מי הוא זה שאמור לקרוא את קריאת ההקהל בפני העם?

היה מתבקש שבראש מעמד הקהל המתקיים במקדש, שענינו לימוד תורה, יעמוד הכהן הגדול, שהמקדש הוא מקום עבודתו, או אולי ראש הסנהדרין היושבת אף היא בלשכת הגזית שבמקדש, או אולי הנביא המוכיח את העם. והנה, חז"ל פירשו שדווקא המלך, הוא זה שעומד בראש מעמד הקהל. הפסוקים אותם יש לקרוא בעת מעמד הקהל הם פרשיות שונות מספר דברים וכל הקריאה הזו נקראת בחז"ל: "פרשת המלך" (משנה סוטה ז, ב; ז, ח). ניתן ללמוד מכאן שהקריאה במעמד הקהל, מכוונת לפסוקים שבהם עוסקים במצות למנות מלך בהלכותיו ובהליכותיו. מכאן שמעמד הקהל, התכנסות של כלל ישראל במקדש, כשהמרכז הוא שמיעת התורה, מחייב שהעומד בראש יהיה מי שמבטא את הפן הלאומי של האומה. המלך הוא "לב כל ישראל" (רמב"ם הל' מלכים ג, ו), ובמעמד לאומי שבמרכז התורה, אין מתאים יותר מהמלך. "שהמלך שליח הוא להשמיע דברי האל" (רמב"ם הל' חגיגה ג, ו).

המסר העמוק העולה מהעמדת העומד בראש המערכה השלטונית בראש מעמד הקהל הוא, שאין הפרדה בין הדת למדינה. מדינתנו היא מדינה יהודית והיא לא מדינה אזרחית כללית, והתורה היא המרכז והמוקד, והעומד בראש המדינה היהודית, ודווקא הוא, חוזר משנן ומחדש זאת, מדי שבע שנים. "להראות כי כתר מלכות מבוסס על כתר תורה" (מהר"ם אלשיך, דברים לא, יב). כל העם, האנשים הנשים הטף והגרים, כולם כאחד, בראשותו של המלך, מקבלים מחדש את התורה: וראוי שיהיה הראש והגדול אשר בעם שהוא המלך, לפי שהמלך נפש כללית לעם, ובהיותו הוא הקורא - היה כל ישראל קורא.

(אברבנאל, דברים לא, י).



מקור מספר 10

לפי שכל עיקרן של עם ישראל היא התורה, ובה יפרדו מכל אומה ולשון להיות זוכין לחיי עד תענוג נצחי שאין למעלה ממנו בנבראים. על כן - בהיות כל עיקרן בה - ראוי שייקהלו הכל יחד בזמן אחד מן הזמנים לשמוע דבריה. ולהיות הקול יוצא בתוך כל העם, אנשים ונשים וטף, לאמור, מה הקיבוץ הרב הזה שנתקבצנו יחד כולנו? ותהיה התשובה, לשמוע דברי התורה שהיא כל עיקרנו והודנו ותפארתנו, ויבואו מתוך כך לספר בגודל שבחה והוד ערכה ויכניסו הכל בלכם חשקה. ועם החשק בה ילמדו לדעת את ה' ויזכו לטובה, וישמח ה' במעשיו, וכעניין שכתוב בפירוט בזאת המצוה "ולמען ילמדו ויראו את ה'" וכו', כי זאת המצוה עמוד חזק וכבוד גדול בדת.

(ספר החינוך, מצווה תרי"ב)



מיומנויות SEL אמאני רחני

פיתוח ההכרה האמאנית

- אהבת ה' ויראתו
- הוקרה והודיה
- פיתוח וזיכרון עבודת הנפש והמידות
- מוכנות להכלת שאלות והתמודדות
- אמונית (אי ידיעה, עמימות, מורכבות, תגודתיות)
- חוסן אמוני וביטחון בה'

חיבור רחני והעמקה אמאנית

- פליאה לנוכח הבריאה
- פליאה מחוכמת התורה ומצוותיה
- יצירת מרחבים של רוח בחיי היום יום
- הרצון לקרבת אלוקים, השתוקקות לרוחניות וקדושה
- חיבור לנשמה שבתוכי - "חלק אלוקה ממעל"
- חיבור ל'כנסת ישראל' למסורת אבות ולדורות הקודמים
- העמקת החיבור למנהיגים רוחניים, ולאמונת חכמים.

פיתוח ההכרה האמאנית

- מודעות לקיום של עולם רוחני
- זיהוי מקומה המרכזי של הרוחניות בעולם החומרי (קודש וחול)
- התכווננות פנימית ושימת לב לעולם הרוח והנשמה
- חווית מציאות הבורא בחיי היום יום
- קבלת עול מלכות שמיים



מיומנויות למעלה

לשול בעולות בית ספריות סקיצה המיומנות	מיומנויות SEL אמוני מתאימה להדגל	ההדגל העיקרי מהמקור	תפקיד במערכת	לפ



מפת SEL אמון בית ספרי במלכות ההקה

מיומנות SEL אמון	ביטוי במלכות ההקה מתק המקורות	הצעות ספועה	באחריות ובעל תפקיד במערכת	זמן משאבים

